

BV20.0008

Datum vergadering : 15 januari 2020

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Johan Philippens, Marjolein Gielis, Don van Doorn
VVD : Nathalie van Bakel, Ed van Santen, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenbergh, Frans Ammerlaan
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst, Dianne van Heusen
CU : Jurjen Dieleman, Matthijs Lems
D66 : Ineke den Heijer, Brecht Weerheijm
GroenLinks : Marko Ruijtenbergh, Anja de Geus
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Karin Koemans

Burgemeester : Pieter van de Stadt

Wethouders : Albert Abee, Kathy Arends

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 20.00 uur: Het is een bijzonderheid, want vanavond gaan we voor de eerste keer aan de gang op een nieuw systeem. We hebben het gisteren ook al gedaan, maar de uitvoering is anders dan gisterenavond. De uitvoering waarvan het de bedoeling is dat we die in het vervolg gaan doen. Dus het wordt even lastig, dus ik zal even wat dingen aangeven. Op het moment dat u wil gaan spreken, dan duwt u uw microfoon aan, met het knopje, dan gaat hij groen branden. Dan kunt u nog niet spreken. Uw tijd loopt dan ook nog niet, dat komt op het beeld. Als het rood is, dan krijgt u het woord van de voorzitter en dan gaat uw tijd lopen en dan kunt u spreken. Als u wilt interrumperen, meldt u zich ook weer aan door uw microfoon aan te zetten, dan is hij groen. Op het moment dat het rood is, kunt u de interruptie plaatsen. Als u uw interruptie terug trekt, dan duwt u weer op de knop, dan gaat hij vanzelf uit. Dan gaat ook uw naam uit mijn scherm weg. We gaan het proberen. Als het allemaal te lastig is en het niet lukt, dan kunnen we altijd even schorsen en terug naar het oude systeem, maar dat is eigenlijk mijn eer te na en van u denk ik ook, om dat te moeten gaan doen vanavond. Er ligt een pasje op uw bureau, dat moet aan de rechterzijde in de microfoon gestopt worden, want anders kunt u helemaal niets. Dat was de opening.

Dan de mededelingen. Iedereen is er, heel goed.

2. Insprekers

Er zijn geen insprekers.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 4 december 2019

Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Ik heb een kleine wijziging, ik heb het vanmiddag pas gezien, op pagina 8, net iets voor 6b. Daar staat dat ik heb gezegd: de voorzitter heeft een extra toezegging gedaan, maar dat was de burgemeester. De voorzitter: Met die wijziging, kan iedereen daarmee instemmen? Dan is het verslag vastgesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Ik heb een verzoek van het college gekregen en ik begrijp dat verzoek ook om het agendapunt 6a van de verkoop Eneco te bespreken voordat het bespreekpunt aan de orde is t.a.v. het proces aanwending van de opbrengt. Dus wat ik nu ga voorstellen is dat we de agendapunten 5 en 6 omwisselen. Gisterenavond hebben we dat ook gedaan, om andere redenen, maar toen zijn ook 5 en 6 omgewisseld. Dat betekent dat we beginnen met agendapunt 6a en vervolgens 5a en 5b. Dat wordt dan de volgorde. Akkoord? Dat is dan akkoord.

Inventarisatie rondvraag:

Er zijn geen rondvragen aangemeld bij de griffie.

5. Bespreekpunten:

5.a Facilitering gesprek over het uiterlijk van Zwarte Piet iav de samenleving

Dit agendapunt wordt behandeld na behandeling van agendapunt 6a.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik was nog even in conclaaf met mijn collega van de PvdA of het misschien niet handig is om 5a en 5b om te draaien, omdat we toch in het proces van Eneco zitten, maar we zijn nu begonnen. Ja, een bespreekpunt over een gesprek in de samenleving over het uiterlijk van Zwarte Piet. Daar zijn eigenlijk al heel veel dingen mee gezegd. De reden voor ons om dit op de agenda te plaatsen, en ik zal niet alles voorlezen, want u kunt allemaal zelf lezen, is juist de voorkoming van maatschappelijke onrust in Lansingerland. Zoals we weten is er al de laatste jaren, en dat is heviger geworden, immers de eerste protesten over het uiterlijk van Zwarte Piet vinden al plaats in 1927, maar de laatste jaren is het debat veel groter geworden en heftiger. We merken dat de meningen in de samenleving aan het veranderen zijn. Die veranderingen zijn weliswaar langzaam, maar gaan ook niet aan Lansingerland voorbij. Wat wij hiermee willen, met dit bespreekpunt, is niet het gaan hebben of wij hier met ons allen vinden hoe het uiterlijk zou moeten zijn van Zwarte Piet. Daar gaan wij als raad niet over, daar gaan wij als commissie niet over. Daar gaat uiteindelijk de samenleving over. Wat wij wel vinden is dat je soms als politiek, als raad, de samenleving bij de hand zou moeten nemen en zou moeten zeggen: waar gaan we naartoe, welke leidraad willen we hebben? Daarvoor hebben we een aantal vragen geformuleerd en die zal ik wel voorlezen: Zijn de commissie en het college het eens met de fractie van GL dat om een traditie te preserven, je deze met regelmaat moet evalueren en als nodig, alternen? Zijn de commissie en het college het eens met de fractie van GL dat polemieken zoveel mogelijk buiten de samenleving gehouden dienen te worden? Zijn de commissie en het college het eens met de fractie van GL dat een overheid sturing zou moeten geven aan de samenleving? Is het college bereid een maatschappelijk debat te organiseren en te faciliteren? Indien ja, is het college bereid om dit te doen in het derde kwartaal van 2020 of indien mogelijk eerder? Later lijkt ons niet verstandig vanwege de gevoeligheden. Indien het college niet bereid is om dit organiseren en faciliteren, waarom niet? Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Dank aan GL voor het inbrengen van dit bespreekstuk. Ik zal de vragen stuk voor stuk aflopen. De eerste vraag gaat over de tradities. Ja, tradities hebben een functie. Het gaat om vieren, iets starten, iets afronden. En ze hebben als doel om mensen te verbinden, althans, soms zijn er bepaalde groepen die verbonden worden. Ze hebben dus een functie, maar natuurlijk moet je tijdig, af en toe, tradities evalueren. Als je met zijn allen denkt: dit is misschien niet meer een traditie die passend is, dan zou je hem kunnen aanpassen. Met alternen bedoelt u waarschijnlijk aanpassen, niet om en om wel of niet Zwarte Piet doen? Daar hadden wij nog even een kleine discussie over. De heer Ruijtenberg: Met alternen bedoel ik inderdaad het aanpassen van de traditie. Mevrouw Verhoef: Goed, dat is punt 1. Dan ga ik door naar vraag 2. Moeten polemieken zoveel mogelijk buiten de samenleving gehouden worden? Ja, een polemieek is een openlijk gevoerde pennenstrijd. Tegenwoordig gebeurt dat niet meer met de pen, maar het gebeurt op Twitter, in de media, op straat, groepen zoeken elkaar op. Er zijn inderdaad heftige meningsverschillen. Er worden heftige uitingen gedaan. Onze indruk, en ik heb het natuurlijk ook met de heer Azzouzi besproken, die sinds 21 in Nederland woont. Die polemieken gebeuren, maar in onze ogen zijn ze een weerslag, een reflectie van bepaalde gevoelens. Onrust, zorgen, gebrek aan vertrouwen, onbegrip, heen en weer tussen mensen, tussen groepen. Wat heeft de traditie voor betekenis enzovoorts. Moeten ze buiten de samenleving worden gehouden? Nee, want die zorgen moeten geuit worden en er moet over gesproken worden. Of het een polemieek zou moeten zijn, daar zijn we het wel mee eens, dat zou het eigenlijk niet moeten zijn. Wat het zou moeten zijn is geen debat over: wij zijn voor een Zwarte Piet en wij zijn tegen een Zwarte Piet. Dat heeft u ook aangegeven, daar bent u niet op uit. Moet de overheid sturing geven aan de samenleving? Wij denken niet op dit punt. Wat wij wel vinden, is dat een dialoog moet zijn. Geen debat, een dialoog. Maar het liefst moet dat gewoon op natuurlijke wijze gebeuren binnen scholen, binnen winkeliersverenigingen, die wat organiseren, sportverenigingen. Daar moet het gesprek worden gevoerd: wat gaan we dit jaar doen met Zwarte Piet? Dan zullen er voors en tegens zijn om Zwarte Piet zo te houden in zijn uiterlijk, maar daaronder liggen waarden. Op die waarden moeten mensen elkaar vinden en dan gezamenlijk een besluit nemen. Als het een waarde is van: we moeten niemand voor het hoofd stoten. Of een waarde van: we moeten juist een traditie wel een kans geven, maar op een bepaalde manier beter uitleggen. Als dat een waarde is op een school en er wordt goed over gesproken en ouders en kinderen worden mee genomen, dan denken we dat de dialogen wel in de samenleving moeten plaats vinden, maar niet perse groots en gestuurd door de

overheid, bijvoorbeeld de gemeente. Dat waren de vragen die u aan ons heeft gesteld en de rest aan het college. Dank u.

De heer Dieleman, CU: Allereerst bij het begin beginnend. Wij snappen dat de manier waarop wij Sinterklaas vieren bij bepaalde inwoners van onze samenleving pijn doet. Daar wordt bij onze partij ook verschillend over gedacht. Sommige mensen zijn grote fan van de traditie zoals we die doen, andere mensen hebben er meer moeite mee. Wat ons erg trof was een column van ons fractielid in de Tweede Kamer, Gert-Jan Segers, die woorden schreef als: zo kunnen we afscheid nemen van de Zwarte Piet, die zonder dat veel van ons het door hadden, lang voor pijn en verdriet heeft gezorgd. De christelijke notie: als één lijdt, lijden wij allemaal. Een kinderfeest is geen fijn feest meer als er mensen zijn die er pijn door oplopen. Dat moet gewoon anders. Dat even over de inhoud. In onze fractie hebben we vervolgens een discussie gehad aan de hand van het bespreekpunt van GL, of de overheid hier een taak in heeft. Dan komen we terug bij heel oude wortels van de CU, richting de tijd van Abraham Kuypers, waar niet alleen de gedachtengoed van het CDA op stoelt, maar ook de CU doet. Dan vragen wij ons sterk af of je als gemeente dit maatschappelijk debat moet gaan aanzwengelen en organiseren. We denken niet dat dat de stap is die we als gemeente zouden moeten zetten. Antwoord gevend op de vragen die GL stelt: nee, we denken niet dat het college dat maatschappelijk debat zou moeten gaan organiseren. En verschillende groepen bij elkaar zou moeten brengen in deze raadszaal of op een andere plek en daar de discussie laten voeren. Wij denken wel dat onze burgemeester in zijn rol als burgervader een bepaalde rol kan vervullen in wat er gebeurt. Uiteindelijk zijn het de winkeliersverenigingen die het organiseren, wij als gemeente organiseren dat niet, onze burgemeester is er wel bij. Hij doet keurig zijn ambtsketen om, want Sinterklaas komt binnen en dat is natuurlijk een feestelijke gelegenheid waar de burgemeester graag bij wil zijn. Maar onze burgemeester zou wel een rol kunnen vervullen in het contact met de winkeliersvereniging om te vragen: hebben jullie hier over nagedacht, hoe jullie dat het komende jaar gaan doen? Hoe zijn jullie tot je afweging gekomen? Zonder daarin een standpunt in te nemen, want een burgemeester hoort ook boven de partijen te staan. Maar wel vragend: hoe zijn jullie tot je standpunt gekomen? Misschien prikkelt het om er eens over na te denken over de vraag: is dit nog de manier waarop we Sinterklaas zouden moeten vieren in Lansingerland in 2020? Laten we daar vooral niet mee wachten tot Q3, want dan is alles geregeld. Laat de burgemeester dat gewoon in het komende kwartaal een keer doen. Gewoon een keer met de winkeliersvereniging om tafel, even de telefoon pakken en vragen: joh, hoe heb je dat het afgelopen jaar gedaan? Hoe denken jullie er over na richting de Sinterklaasviering van dit jaar? Dank u wel.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Onze collega's van GL hebben drie vragen voor de commissie. En ons antwoord op de eerste vraag is: ja. Ook wij vinden dat een traditie alleen in stand kan worden gehouden als deze zich aanpast aan ontwikkelingen in de samenleving. En het uiterlijk van de persoon van de assistent van Sinterklaas heeft zich door de jaren heen al aangepast en dat lijkt nu weer aan de orde. Feit is dat delen van de samenleving zich gekwetst voelen door het uiterlijk van Zwarte Piet. Het is een minderheid, maar in een echte democratie houdt de meerderheid bij het nemen van haar besluiten rekening met de verlangens en opvattingen van de minderheid omdat iedereen tot zijn recht moet kunnen komen. Dan vraag 2, of de commissieleden het ermee eens zijn dat polemieken buiten de samenleving gehouden moeten worden. Ik heb polemieken eerst opgezocht, want daar had ik echt nog nooit van gehoord. En dan hebben we net nog een motie aangenomen over eenvoudiger taalgebruik, maar dit terzijde. Ons antwoord hierop is ook ja. Een openlijk gevoerde strijd als gevolg van conflicterende standpunten moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. De laatste vraag: moet de overheid sturing geven aan de samenleving? Als alles goed gaat niet. Maar de overheid moet wel laten zien dat ze garant staat voor gelijkheid en veiligheid van de burgers. De recente ontwikkelingen rondom het uiterlijk van de assistent van Sinterklaas laten zien dat groepen mensen zich gediscrimineerd voelen en de acties tussen voor- en tegenstanders leveren onveilige situaties op. Dan zou ik zeggen: ja, de overheid moet hier sturing geven om sociale onrust te voorkomen. Wij hebben zelf wel een mening over hoe dat zou moeten, maar er is net aangegeven: doe dat niet. Dus dat laatste laat ik weg en dan laat ik het hierbij. Dank u wel.

De heer Van Doorn, L3B: Nu ben ik op tijd, net was ik te laat. Ik moet nog even wennen aan dit systeem. Ik ben blij dat we hier vanavond geen discussie voeren over voor of tegen een Zwarte Piet, hoe of wat. Dat is precies waar het iedere keer fout gaat. Als je door de jaren heen kijkt, verandert het feest al, door de tijd heen. L3B hecht enorm veel waarde aan tradities en feesten en zeker zoiets als een kinderfeest. Wij betreuren het ook, dat die discussie verhardt en ik denk dat dat komt door de wijze waarop het gevoerd wordt. Dat is niet meer een debat, maar letterlijk een strijd aan het worden. Vervolgens is de rode draad in uw vraag van: in welke mate past overheidsbemoeienis in deze fase? In de voorbereiding op dit debat ga je toch wat dieper in op dat Sinterklaasfeest. Toen kwam ik er tot mijn stomme verbazing achter, ik wist het echt niet, dat het op de nationale inventaris van immaterieel cultureel erfgoed staat en dat er een heuse club met mensen is, die zich ermee bezig houdt hoe je deze

traditie zuiver en modern houdt. Zij staan open voor het voeren van een debat als dat speelt. Maar ik trek hem ook naar Lansingerland toe. U schetst een beeld van verharding en conflicten. Tegenwoordig schijnt ook de ME aanwezig te moeten zijn als het gaat om een kinderfeest. Dat wordt niet door kinderen gedaan, dat wordt door een aantal activisten gevoerd, waarmee er een schaduw komt te liggen over dit feest. Daarom denk ik dat als we dat debat op deze manier naar Lansingerland halen, dat dat niet de manier is. Dat dat zeker niet de weg moet zijn van de overheid in deze. De heer Ruijtenberg: Het is zeker niet mijn bedoeling om het hier naartoe te halen. Sterker nog, ik wil het juist voorkomen. Maar we moeten wel realistisch zijn. Er zijn in 2019 reeds 46 gemeenten in Nederland geweest, waar roetveeg Pieten geweest zijn. Dat zullen er in 2020 nog meer zijn. Daarvan zijn er 7 in onze regio, in de MRDH, geweest. Dat zullen er waarschijnlijk in 2020 nog meer zijn. Wat ik juist wil voorkomen is dat we op een gegeven moment als één van de laatste gemeenten ons niet aangepast hebben en dat we hier inderdaad toestanden krijgen van aan de ene kant een organisatie als Pegida en aan de andere kant een organisatie als Kick Out Zwarte Piet en de ME er bij zou moeten zijn. Ik wil dat juist voorkomen, door er aan de voorkant een maatschappelijk gesprek over te voeren. Dank u wel. De heer Van Doorn: Ik heb niet de indruk dat het een vraag was, maar u wilde nog even iets toevoegen aan uw termijn en dat is prima. Ik ben het niet met u eens. Ik denk dat door het hier actief en ook nog door de gemeente het te laten doen, dat u oproept om stelling te nemen en dat je daarmee juist die tegenstelling creëert. Een tegenstelling die ik momenteel niet proef in de samenleving waar ik nu over spreek en dat is Lansingerland. Ik zie hier met Sinterklaas vooral een groots feest. Ik zie geen verharding. Er staan geen mensen langs de kant te schreeuwen en te joelen. Dat wil ik vooral zo houden. Laten we als politiek daar voorlopig ver weg van blijven. Tot zover. Dank u wel.

De heer Ammerlaan, CDA: Er is door diverse mensen wat gezegd. Ik denk dat ik het kort kan houden. Het CDA vindt niet dat er hier over Zwarte Piet gesproken hoeft te worden. Dat is aan de samenleving. Ik hoor onrust. Zolang er geen onrust is, moet je ook geen onrust opwekken. De burgemeester heeft in deze commissie onlangs gezegd, dat hij het Sinterklaasfeest monitort. Wat ons betreft, is dat voldoende. Hij moet het niet op gaan zoeken om daarmee voorop te gaan lopen. Laat het gebeuren zoals het gebeurt, laat de samenleving zijn gang gaan. Het enige waar ik weleens discussie over hoor, is: wie organiseert het en is het betaalbaar? Dat zijn wel dingen die spelen, maar daar hebben we het nu niet over. Dat zijn wel dingen die aan de orde komen. Wij vinden niet dat dit het huis waar er over gesproken moet worden. Dank u.

Mevrouw Van Bakel, VVD: Zwarte Piet, een traditie. Het hoort al jaren bij Nederland. Velen genieten van zijn komst naar Nederland. Kinderen zitten voor de televisie en gaan naar de intocht om Sint en Piet te zien. Heel Nederland komt samen en zingt in koor de Sinterklaasliedjes. Helaas wordt Zwarte Piet door een groep als racistisch ervaren en wordt de troef, de racisme- en discriminatiekaart getrokken. Jammer genoeg een kaart die veel mensen bij de eerste aanblik al doet verlammen en doet toegeven aan iedere eis en actie. Je wilt immers niet het verwijt krijgen dat je een ander discrimineert. Is het dan zo dat de samenleving dan geen gehoor geeft aan de zichtbare uitingen? Nee, dat is allesbehalve het geval. Zwarte Piet heeft de afgelopen jaren verschillende transities ondergaan. De maatschappij laat zien dat ze daar over het algemeen ontspannen in zit. Daar is dus geen politieke interventie voor nodig. De VVD voelt er dan ook niets voor om zich hier tegenaan te bemoeien. Kortom: als GL wil weten hoe de samenleving en de organiserende partijen van dit mooie jaarlijkse kinderfeest aankijkt tegen Zwarte Piet, dan staat het ze vrij dit te organiseren via de eigen lijn, maar niet via het gemeentebestuur. Dus laten de burgers het met elkaar oplossen. Wie het niet leuk vindt, doet er niet aan mee. Wie het wel leuk vindt, respecteren we ook. Het blijft een kinderfeest. Dank u wel.

De heer Weerheijm, D66: Ik denk dat ik voor een groot gedeelte van de commissie spreek als ik zeg dat we eigenlijk deze discussie het liefst niet zouden voeren. Maar we merken ook, de meesten onder ons, dat de discussie in de maatschappij laat zien dat het de laatste jaren steeds verder uit de hand loopt. Het liefst zouden we natuurlijk willen dat een maatschappelijke dialoog zichzelf zou organiseren, maar als we op het moment komen dat een maatschappelijke dialoog zichzelf niet organiseert en de discussie verder uit de hand dreigt te lopen, zoals nu met enige regelmaat gebeurt, is het misschien wel juist om de dialoog wat sturing niet, maar wat meer aandacht aan te geven. Zoals de heer Dieleman al aangaf kan bijvoorbeeld de burgemeester hier een rol in spelen, om als een broker op te treden, en verschillende belangen kan verenigen in een collectief kinderfeest, waar iedereen zich in kan vinden, want dat zou het doel moeten zijn, dat we een kinderfeest hebben waarbij iedereen het naar zijn zin heeft. Daarom wil D66 ook aansluiten bij de woorden van de heer Dieleman, dat de burgemeester er inderdaad een rol in zou kunnen spelen. Dank u wel.

Burgemeester Van de Stadt: Ik heb alleen op die stoel geoefend en nog niet hier, dat zie je wel. Dank. Allereerst mijn complimenten aan de commissie, want ik heb geen zaken gehoord, waar ik het eigenlijk niet mee eens ben. De meningen zijn niet allemaal hetzelfde, maar er worden wel verstandige woorden

gesproken. Ik dacht in eerste instantie gewoon aan afgelopen zondag. Mijn jongste dochter was jarig en dan hebben we de traditie van het verjaardagsfeest. De familie komt langs. Vroeger was dat eenvoudig: taart, bitterballen, bier en je was er wel. Maar vandaag de dag kom ik bij mijn dochter niet meer weg met die bitterballen, want er moet ook iets vegetarisch zijn. Voor een schoonzus moet er een lactosevrije taart zijn en zo gaan we tegenwoordig door. De alcohol is tegenwoordig ook niet meer door iedereen gewenst. De rokers worden buiten gefaciliteerd. Die hele traditie van het verjaardagsfeest is aan verandering onderhevig, waarbij ik als goed gastheer probeer een ieder een leuk feest te geven en niet zelf oordeel of hun wensen aanstellerij zijn of logisch. Daar houd ik me niet mee bezig. Als zij een bepaald iets willen op mijn feestje, dan probeer ik daar rekening mee te houden. U begrijpt wel waar ik heen wil. Ook voor het Sinterklaasfeest geldt dat natuurlijk gewoon. Wij hebben het hier ook gehoord: wij willen dat het een feest is en het moet vooral ook een leuk feest zijn. Het moet vooral een feest zijn voor iedereen, voor alle kinderen. Wij constateren dat er mensen zijn, die er moeite mee hebben. Het gaat mij er verder niet om of dat terecht is of niet terecht, we mogen er alles van vinden, maar we constateren dat het zo is. Dan vind ik dat we als samenleving wat moeten. Dan herhaal ik, ik herhaal de woorden van de burgemeester van Rotterdam: Sinterklaas is niet van mij. Ik vraag me overigens ook niet af of ik als goed protestant de bisschop moet binnen halen. Maar de burgemeester van Rotterdam zei: Sinterklaas is niet van mij, die is van de stad en de politiek moet zich afzijdig houden van dit soort culturele discussies. Tenzij, zeg ik er even bij, er zaken zijn die andere vrijheden raken. Ik denk aan de discussie rond het vuurwerk. Dat we in de 19^e eeuw het palingtrekken hebben verboden, daar kan ik me ook iets bij indenken. 24 doden, meneer Dieleman, als u het zich goed herinnert. Traditie verandert en blijft toch een traditie. Ik zie tegenwoordig ook veel vrouwelijke Zwarte Pieten, dat verwelkom ik zeer. Ik vind het niet beledigend dat het een vrouw blijkt te zijn. Ik had er ook geen aanstoot aan gegeven als James Bond, toch echt als blanke bedoeld, door een zwarte acteur zou zijn gespeeld. Allemaal bij de moderne samenleving. Er verandert niets aan de traditie wat mij betreft. We ontwikkelen ons en vrouwelijke Zwarte Pieten horen er dus ook gewoon bij. Dat gaat geruisloos en dat gaat goed. Die discussie ligt in de samenleving, die voert de samenleving. Wat is voor ons hier nog wel relevant? Dat is dat ik wel vind dat we moeten proberen een zekere mate van eenduidig beeld rond het Sinterklaasfeest te creëren. Ik hoor bijvoorbeeld van onze scholen dat zij worstelen met de discussie, omdat zij grotendeels of voor een deel op roetveeg Pieten over gaan, maar deels weer aarzelen omdat bij de intocht Zwarte Piet zwart is. Volgens mij is het compromis ook niet zo heel erg moeilijk. We vinden allemaal volgens mij dat Zwarte Piet zwart is vanwege de schoorsteen. Dat het dus eigenlijk per definitie een roetveeg Piet is. Alleen de mate van schmink kan veranderen. We kunnen het senioriteit van Zwarte Piet noemen. We kunnen dus ook ontspannen met elkaar in die discussie staan. Laten we ook hier met z'n allen, ook richting de samenleving, ontspannen in die discussie staan. Laten we kijken hoe we Zwarte Piet in een modern jasje kunnen gieten. Gewoon in een modern jasje, zonder daarop iets voor te schrijven. Ook met de constatering dat dat de traditie helemaal niet aantast. De meningen zijn verdeeld over de rol van de overheid, de rol van het college, de rol van de raad, de rol van de burgemeester. Primair bent u er om het college te vertellen hoe de samenleving denkt. Dat is uw rol. Ik zou zeggen: gaat u zelf de discussie aan in de samenleving, maar dat zou wel polariserend werken en dat is wat u allen niet wil en ik ook niet wil. Ik denk dus ook, dat het verstandig is als we die discussie wel laten plaats vinden door de partijen in onze samenleving die daarmee te maken hebben, met die intocht. We hebben als gemeente dit jaar ook gebruik gemaakt van roetveeg Pieten voor ons personeelsfeest. Ook daar vanwege de inclusiviteit. Sommigen van ons zeiden: met een Zwarte Piet komen wij niet. Daar kan ik me ook iets bij voorstellen. Voor de inclusiviteit moet die in de samenleving plaats vinden. Dat debat is volgens mij iets voor scholen en organiserende comités en al die anderen, die iets te maken hebben met die intocht, dat zij een keer zouden moeten voeren. Daar zal volgens mij de burgemeester als uw voorzitter, dus de neutrale raads kant, en als burgervader een rol bij kunnen spelen om dat debat met elkaar te doen. Zonder daarin te sturen, zonder verwachtingen te wekken, zonder daar een uitspraak in te doen. Voer dat debat met elkaar, maak een keuze daarin en kom met een eenduidige Sinterklaasviering over onze gemeente heen. Volgens mij is iedereen daarbij gebaat en dat voorkomt dat we gespannen discussies krijgen. Volgens mij kan iedereen daar ook zijn rol in pakken. Of Zwarte Piet dan wat meer of minder roetvegen heeft, dat is verder niet aan ons. Dat kan onze samenleving, onze organisatoren prima zelf uitmaken. Dank u wel.

Tweede termijn

De heer Ruijtenberg, GL: Ik wil in eerste instantie de diverse woordvoerders van de overige partijen bedanken voor hun inbreng. Ik bedank hen voor de waardigheid waarmee het debat gevoerd wordt. Ik ben blij dat, op een enkeling na, de racismekaarten hier niet getrokken worden. Of dat hier niet geroepen wordt dat mensen zich zouden gekwetst kunnen voelen. Uiteindelijk bepalen wij niet voor de mensen of zij zich wel of niet gekwetst voelen. Ik denk dat die waardigheid, waarmee we dit debat gevoerd hebben, heel goed is. En de wijze waarop wij kalm zijn geweest is heel goed en tot voorbeeld speelt voor deze maatschappij. Ik wil de burgemeester heel erg hartelijk bedanken voor zijn inbreng. Ik

moet er wel even over nadenken hoe precies te duiden, maar zijn voorstel om daar als voorzitter van de raad en als burgervader, om daar op een ontspannen manier zonder van tevoren condities of dwingende voorwaarden op te leggen, om daarmee in gesprek te gaan, ik zou dat met beide handen willen accepteren, dat voorstel. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Weerheijm, D66: Ik wil het kort houden. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Ruijtenberg, dat het antwoord van de burgemeester goed weergeeft hoe we hier als samenleving en als politiek tegenover zouden moeten staan. Ik wil de burgemeester daar hartelijk voor bedanken. Dank u wel.

De heer Van Doorn, L3B: Ik moet toch even de woorden van de burgemeester laten landen. Prima dat hij zijn persoonlijke kleuring geeft aan hoe hij naar het Sinterklaasfeest kijkt en naar hoe dat zich in de samenleving ontwikkelt. Prima, ieder zo zijn mening. Ik weet niet of het helemaal de analyse of conclusie is van de fractie van L3B. Het voorstel om namens deze raad als voorzitter van deze raad: ik zit nog een beetje te zoeken naar de vorm. Want als dat is qua vertegenwoordiging van L3B dan weet ik niet of wij daar steun voor kunnen uitspreken. Ik wil nu nog niet een ja of nee op kunnen zeggen. Ik zou er sowieso met mijn fractie over willen spreken, maar op voorhand ben ik daar niet enthousiast over. De heer Ruijtenberg: Waar bent u bang voor? De heer Van Doorn: Ik ben helemaal niet bang. Ik constateer iets georganiseerd wordt uit naam van en dat daar een kleuring bij zit, wat niet de mijne is. Ik praat liever voor mezelf dan dat ik een ander namens mij dat gesprek laat voeren. Waar ik wel ruimte voor zie, maar dat zou op persoonlijke titel kunnen, als de burgemeester zegt: vanuit mijn eigenstandige verantwoordelijkheid zoek ik contact met de diverse organiserende partijen en ik wil dat gesprek met hen voeren, dan staat hem dat vrij. Als GL denkt: ik wil daar een rol in spelen, want wij vinden die discussie ook belangrijk, dan heeft u er ook een eigen verantwoordelijkheid in. Dus daar gaan wij allemaal niet voor liggen. Het zit hem mij meer in: namens de gemeenteraad. Daar zit voor ons de crux. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Wat die laatste woorden betreft, sluit ik me wel aan bij de heer Van Doorn. Ik denk dat de burgemeester vanuit zijn rol als burgervader prima een rol kan pakken. Maar als hij zich daar gaat positioneren als voorzitter van de gemeenteraad, dan gaat dat alsnog een hoop discussie oproepen. Want hier in de raad hebben we onze voorzitter geen opdracht mee gegeven om daar iets mee te gaan doen. Super goed, als de burgemeester dat gewoon in zijn rol als burgervader wil doen. Ik vind het ook echt passen bij de taak van een burgemeester. Dus dat lijkt mij uitstekend. De heer Ruijtenberg: Ik heb de burgervader ook nadrukkelijk horen zeggen: als burgervader. Ik vind ook dat hij dat moet doen als burgervader. Als vader van een familie ga je soms het gesprek aan met lastige pubers. Als burgervader van een gemeente ga je soms ook het gesprek om ervoor te zorgen dat dingen nou eenmaal besproken worden. De heer Dieleman: Dus volgens mij zitten we behoorlijk op één lijn. Dan moet de burgemeester zich vooral niet positioneren als de voorzitter van de raad, die dat gesprek komt voeren, maar als de burgervader van de gemeente Lansingerland dat gesprek komt voeren. Dank u wel.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Daar sluit ik me ook bij aan. Ik vind het een heel mooi voorstel van de burgemeester, dat u het gesprek gaan initiëren. Het woord 'eenduidigheid' vind ik ook heel mooi in uw betoog. We kijken allemaal met heel veel plezier naar het Sinterklaasjournaal. Uw kinderen zullen dat ook doen. Dat is ook heel belangrijk in het gesprek in de klas. Dus eenduidigheid, daar houd ik wel van, van dat woord, als u dat ook hier voor elkaar kan krijgen. Dank u wel.

De heer Ammerlaan, CDA: De woorden van de heer Van Doorn, daar kunnen we ons in vinden en ook bij aansluiten. Dat wij ook wel moeite hebben met het feit, ik snap de burgemeester dat hij daar naar toe gaat, maar ik vind toch dat wij als gemeente, en als hij daar als burgervader naar toe gaat, dan is hij toch de burgemeester van de raad, en ik vind dat ontspannen, maar we moeten het niet opzoeken. Het gaat nog steeds redelijk goed in Lansingerland en we moeten de onrust niet opzoeken. Ik snap dat je hier en daar wat vlekjes moet wegwerken. De heer Ruijtenberg: Ik besef ook dat het goed gaat. Je kan twee dingen doen. Je kan op je lauweren gaan zitten of, zoals ze in België zeggen: op je handen gaan zitten en wachten tot het escaleert. Maar je kan ook preventief zijn en zorgen dat het goed blijft gaan. Dit gesprek is er juist voor om te zorgen dat het goed blijft gaan, ook voor de langere toekomst. Het is niet de bedoeling om het probleem op te zoeken. De heer Ammerlaan: Dat snap ik, maar wij zitten hier in de raad om problemen op te lossen, die er zijn en niet de problemen die misschien gaan komen, van tevoren. Op oudejaarsdag zag ik een mobiele camera staan. Ik dacht: hé, wat gaat er vandaag gebeuren? Gaat de ME optreden ofzo? Ik had daar een bepaald gevoel bij, ook iemand die met mij samen de winkel uit liep. Ik dacht: hé, wat gebeurt er? Dat bedoel ik, je moet ook geen dingen gaan oproepen. Dingen die goed gaan, moet je goed laten gaan. Dank u.

Mevrouw Van Bakel, VVD: We hebben net een rondje gedaan en daar kwam best wel duidelijk naar voren hoe de meerderheid in de wedstrijd zit. Ik volg dan ook het voorstel van de heer Van Doorn. Ik zou daar graag bij willen aansluiten. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik wil toevoegen dat het me goed lijkt dat de burgemeester informeel dit jaar, in het voorjaar, tegen de zomer aan, informeert bij de winkeliersvereniging hoe het ervoor staat, hoe ze erover denken, zonder daar sturend te zijn en zonder namens de gemeenteraad te spreken, maar als burgervader. Zo van: speelt die discussie bij jullie? En het eigenlijk daarbij laten.

Burgemeester Van de Stadt: Ik ben kennelijk niet helemaal duidelijk geweest. De heer Van Doorn zegt terecht: niet namens L3B. Ik heb gezegd dat er verschillende meningen zijn. Ik heb ook niet gezegd: namens de raad, maar als burgervader dit op te pakken. Ik ben niet van plan daar een standpunt in te nemen. Nogmaals: ik heb klip en klaar gezegd: dat is aan de samenleving, die zijn verstandig genoeg. Het enige dat ik gezegd heb, het enige dat mij verstandig lijkt op dit moment, is ervoor te zorgen dat diegenen die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van dat Sinterklaasfeest in verschillende gremia, de school, de intocht, dat die met elkaar een beetje een eenduidig beeld hebben m.b.t. hoe zij het Sinterklaasfeest vorm willen geven, zodat daar geen discrepanties komen. Er is een medezeggenschapsraad die op één school heeft geëist, hier in Bergschenhoek, of geëist, maar gezegd: wij voegen roetveeg Pieten toe. Er zit een aarzeling: hoe verhoudt zich dat tot de intocht? Onze scholen zijn er heel erg verdeeld over. We hebben scholen met Zwarte Pieten, scholen met roetveeg Pieten, scholen met een combi. Alle soorten scholen, openbaar, katholiek, protestant kennen die verschillende verschijningsvormen. Ik vind dat we gebaat zouden zijn met een eenduidig beeld. Ik vind dus dat die partijen met elkaar moeten praten, met elkaar nadenken over: hoe willen wij het Sinterklaasfeest vorm geven? Niet meer dan dat. Er wordt geen stelling ingenomen. Het enige is eigenlijk de oproep van de burgemeester: ga eens om de tafel zitten. Veel meer is mijn rol volgens mij niet. Mevrouw Verhoef: U zegt: er moet een eenduidig beeld zijn. Dat klinkt een beetje als: ze moeten op één lijn zijn. Want als de ene school roetveeg Pieten wil en de andere een zwarte Piet en een ander een regenboog Piet. Wat ga je dan doen? Eigenlijk zou ik zeggen: zorg dat het binnen die school met ouders en kinderen op zo'n manier gaat, dat iedereen zich daarin kan vinden. Maar niet over die scholen één lijn proberen te trekken, want dan krijg je toch weer een heel brede dialoog of debat in de samenleving daarover. Burgemeester Van de Stadt: Waar we het over hebben is: ga gewoon het gesprek aan. Als er uit komt dat de één het zo doet en de ander zo, prima. De gradaties waarmee je de schmink toepast, als je het eens bent over de roetveeg Piet, dat zal mij niet uitmaken. Dan mag hij zwart zijn en hij mag ook een hanenkam hebben. We veranderen en dat blijft allemaal binnen de traditie. Dat kan allemaal verder prima vorm gegeven worden binnen die discussie, dat is aan hun. Mij gaat het er alleen om dat ik constateer dat in onze samenleving, hoewel het hier fantastisch gaat, we hebben op dit moment geen problemen hierover, maar ik zie wel dat er gremia zijn, zoals het onderwijs, die ermee worstelen. Waar ouders vragen om een verandering van zwarte Piet, de medezeggenschapsraad bijvoorbeeld. Dat zo helemaal individueel laten gebeuren is misschien niet de ideale vorm om een breed gedragen Lansingerlands Sinterklaasfeest te hebben. Daarvoor zit de rol van de burgemeester in een zekere zin in een preventieve kant in het voorkomen van conflicten en uitstekend geschikt om mensen te zeggen: jongens, ga eens met elkaar praten. Ik hoef er wat dat betreft, bij wijze van spreken, niet eens bij te zijn. Daar gaat het helemaal niet om. Dus die rol zie ik als heel erg licht. Zeker niet namens L3B, want daar ben ik niet voor. Niet anders dan namens de raad als de raad gewoon ergens een standpunt over heeft. Dan spreek ik dat standpunt uit namens de raad, logischerwijs. Veel meer is het niet. De heer Ammerlaan zeg ik nog even in zijn vergelijking met de camera's: zowel bewoners als winkeliers waren zeer positief op de aanwezige cameratoezicht. Dat is ook geen opzoeken. Je constateert soms dat er wat aan de hand is, onrust, en dan kan je er maar beter aan het begin bij zijn, preventief, dan achteraf. Daar zie ik de vergelijking met het Sinterklaasfeest: laat mensen gewoon met elkaar praten om te voorkomen dat ze straks tegenover elkaar staan. Dank u wel.

De voorzitter: GL bedankt voor het agenderen, commissie bedankt voor de discussie.

5.b Proces aanwending opbrengst Eneco

De heer Dieleman, CU: Als je eenmaal doorhebt hoe het werkt met die knopjes, dan kun je als eerste spreken. Ik vind het ideaal. We hebben met belangstelling de brief van het college gelezen en de presentatie van vorige week meegemaakt hierover, hoe we omgaan met de opbrengst van de Eneco verkoop. Dat is gruwelijk veel geld. Ik heb het er de afgelopen tijd met wat mensen over gehad in mijn omgeving: ja, binnenkort krijgen we € 137,5mln overgemaakt, dank meneer Ruijtenberg, ook al was u tegen, maar we krijgen het wel. Dan begint het al een beetje te duizelen, want grote bedragen zijn gewoon enorm ingewikkeld. Daarom zijn we heel blij dat het college deze voorstellen heeft gedaan van: dit zouden verstandige lijnen zijn om te gaan doen. Dan kunnen wij het voorkeursscenario van het college heel goed volgen, namelijk het aflossen van een aantal schulden om daarmee ons dividendverlies op te

vangen. Tegelijk ook niet alle schulden aflossen, want dan gaan we grotere boetes betalen dan wenselijk is. En dan een bedrag van € 70mln overhouden, waar we goed met elkaar over gaan nadenken. Daar ga ik dus vanavond ook helemaal geen voorzetten voor doen. Ik kan nu van alles roepen over hoe we die € 70mln zouden moeten gaan uitgeven, maar dat lijkt ons niet opportuun, om dat vanavond te doen. Laten we inderdaad dat raadsbrede proces aangaan met onze nieuwe portefeuillehouder financiën, zoals staat in de brief van het college, om dat met een beetje uitstel te doen, dat kunnen we uitstekend volgen. Heel goed om dat proces met één wethouder financiën te gaan doen, die hopelijk niet een mooie transfer naar een andere gemeente gaat maken de rest van deze raadsperiode. Dan gaan we met elkaar kijken naar hoe we dat geld op een goede manier, meervoudig duurzaam, niet alleen groen, maar op een manier die duurzaam is voor al die jaren investering in de gemeente, hoe we dat op een goede manier kunnen besteden. Laten we dat debat met elkaar hier voeren in college en raad. Daar zien we naar uit. Verder kunnen we het scenario van het college heel goed volgen. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Wij willen met name de ambtenaar bedanken voor de duidelijke presentatie die we vorige week hebben gekregen. WIJ heeft altijd voorgestaan dat de Eneco gelden moeten worden aangewend voor schuldreductie en dat willen wij dus nog steeds. De schulden zijn al heel erg afgenomen, ik meldde het al eerder. De schuldquote is hierdoor verbeterd. Omdat deze nog niet in de veilige zone zit, vinden wij het voorstel om zoveel mogelijk schulden te reduceren een prima voorstel. Natuurlijk moeten daarbij de contractuele zaken in ogenschouw worden genomen. Maar hoe mooi is het dat door nu leningen af te lossen er dus al € 1,6mln minder lasten per jaar zijn vanaf 2024. Dat betekent dus bij het huidige inwoneraantal ongeveer € 25 per inwoner minder lasten, ieder jaar opnieuw. Tot 2024 kan het tekort worden opgevangen door een reserve te vormen. Dit kan slechts 3 jaar hebben wij tijdens de presentatie begrepen, omdat het anders structureel wordt gezien. Het hoeft dus ook niet langer. Het niet hoeven herfinancieren is duidelijk als je voldoende liquiditeit hebt. Ook dit betekent op dat moment een versteviging van de solvabiliteit. En ook dan vallen er weer financieringslasten weg. Beleggen is niet toegestaan, dus het restant in de schatkist bewaren lijkt het beste alternatief totdat wij de discussie gevoerd hebben waar we dit geld aan kunnen besteden. Wij denken aan duurzame investeringen waar iedereen van kan profiteren, maar daar komen we natuurlijk later op terug. Wij kijken in ieder geval van harte uit naar de maatschappelijke discussie hieromtrent. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Ik kan het ook, meneer Dieleman. Over Eneco, proces aanwending Eneco gelden. Wij zijn blij te zien dat het college de raad betreft bij het proces van de besteding van de Enecogelden in dit vroege stadium. We gaan het nu hebben over het wegvallen van een dividend en het voorstel om dat te compenseren. Het gaat hier over € 67mln. Het getal zal nog wel een paar keer vallen. Er zijn tijden dat we het over minder gelden hadden in deze zaal, dus het is een belangrijke beslissing en daar moeten we niet lichtzinnig mee omgaan. Nu worden onze gevoelens over deze scenario's gepolst. Wij willen dan nu onze plus- en minpunten als reactie op het voorstel van het college mee gaan geven. Wat wij goed vinden is dat wij worden meegenomen in de overwegingen en dat er d.m.v. scenario's wordt aangeboden hoe je hier mee om kan gaan. Dat is prettig, dan kan je af gaan wegen. Dit is ook conform de oproep van de provincie, om ervoor te zorgen dat het dividend wordt opgevangen en dat die sluitende begroting blijft bestaan voor Lansingerland. We lezen ook, dat er wordt uitgegaan van niet onomkeerbare acties. En we zijn ook blij dat er een voorstel ligt om een raadsbreed proces later te organiseren, waarbij we als raad van het begin tot het einde betrokken zijn en dat we daarna integraal gaan afwegen waarvoor deze middelen gebruikt gaan worden in de context van alle opgaven waar we in Lansingerland voor staan de komende tijd. Maar we hebben ook op basis van dit voorstel een aantal, vier, wat zorgpunten. Ten eerste, ik zei het al, het gaat natuurlijk over heel erg veel geld. We kunnen het ons niet permitteren om fouten te maken. We vragen ons dan ook af: hebben we alle kennis als raad, als organisatie in huis om dit zo goed te doen, deze eerste stap. Er wordt ook, naar ons idee, toch ook wel snel naar één scenario toe gewerkt. We zitten op basis van een brief, een voorstel en een presentatie, nu al eigenlijk op één spoor voor die € 67mln. Hebben we nu als raad het idee dat alle mogelijke scenario's zijn verkend en onderzocht? Weten we bijvoorbeeld wat andere gemeenten doen? Ook al is het natuurlijk lastig te vergelijken, dat is in de presentatie ook wel naar voren gekomen, de bijzondere schuldpositie die we hebben is ook lastig te vergelijken met andere gemeenten. Maar weten we nou echt wat we nog meer zouden kunnen met dit geld? Je zou ook kunnen denken, even out of the box, stel dat je deze € 67mln investeert in zonnepanelen. Dan heb je misschien wel jaarlijks heel veel rendement. Is dat niet een slimmer scenario om te doen? Het is een voorbeeld om na te denken over wat je nog meer met het geld zou kunnen doen. Dan heb je nog het onderdeel van burgerparticipatie. Dat is ons vierde, kritische, constructieve punt. D66 wil graag een volwaardig participatietraject voor de maatschappelijk belangrijke, financiële maatschappelijke besluiten. Hoe zorg je er nou voor dat onze inwoners mee kunnen doen op het hele traject en niet straks slechts de € 70mln nog. Dan hebben we wat vragen voor het college en ik hoop dat de wethouder en de raad kan reageren op onze kritische punten. De vragen die we hebben: Hoeveel tijd hebben we hier nou eigenlijk voor? Wanneer komt het college met een voorstel? Zou je hier nog een uitstel op kunnen doen? Hoe gaan we hier nou verder mee om? Deze vragen is

opgeroepen, doordat in de brief staat, een zinsnede, dat het college een besluit neemt op basis van de gepeilde gevoelens. We vroegen ons even af, we gaan er toch eigenlijk van uit dat het voor zulke grote bedragen aan de raad is, dat er in ieder geval nog een raadsvoorstel komt of dat het in de commissie wordt besproken. Dit is toch niet aan het college? Dit is aan de raad. In het voorstel wordt ook uitgegaan van niet onomkeerbare beslissingen. Kunt u dit ook bevestigen? Wij zijn heel erg benieuwd hoe dit er dan concreet uitziet. Stel dat wij in de loop van het jaar denken: wij willen het toch anders doen. Hoe gaan we daar dan mee om? Hoe bedoelt u die zin precies? Dan hebben we nog een beetje nagedacht over hoe we het dan wel zouden willen. Zijn er andere scenario's mogelijk? Zou er een scenario mogelijk zijn of te laten verkennen en uit te werken door het college, waarbij we niet gelijk die € 67mln kwijt zijn aan dividend, maar waarbij we meer tijd nemen, bijvoorbeeld door het creëren van een tijdelijke reserve om daarmee één- of tweemaal de begroting sluitend te maken. Om daarmee de tijd te nemen om ook het opvangen van het dividend te betrekken bij het proces, zoals voorgesteld voor die € 70mln. Op deze manier kunnen wij pas echt integraal kijken. De heer Phillippen: Ik ben even zoekende. Ik heb juist het idee dat we nu juist een reserve in gaan stellen, een bestemmingsreserve om die begroting sluitend te krijgen. Ik ben even zoekende, wat voor extra reserve we dan nog nodig hebben. Mevrouw Den Heijer: Dat is voor een langere termijn. Wij bedoelen dat je dat even voor twee jaar doet, zodat je even de tijd hebt om dat hele proces te doorlopen met het hele bedrag, om het hele raadsbrede proces te doorlopen voor het hele bedrag. De heer Phillippen: Volgens mij is dit een voorstel voor 3 jaar. Juist daarvoor ook, precies dit. Volgens mij staat het er gewoon al in, doen we dat al. Mevrouw Den Heijer: Dan horen we dat straks graag. Dat zou natuurlijk mooi zijn. Wat wij willen is natuurlijk echt integraal kijken. Waar wij door op het verkeerde been zijn gebracht, ik weet het niet, is dat we zo meteen een raadsbreed proces gaan organiseren voor die resterende € 70mln. Dat brengt ons op het beeld: die € 67mln alloceren we eigenlijk al. Dan houdt je eigenlijk maar € 70mln over. Wij willen graag die discussie voeren over het hele bedrag. Maar het is een voorstel en misschien hebben we het niet goed begrepen, want is best wel ingewikkeld allemaal. De heer Dieleman: Laten we over één ding helder zijn: het budgetrecht in deze gemeente ligt bij deze raad. Wij zijn degenen die over het geld gaan. Als we het geld zouden gaan besteden, zoals het college voorstelt, moet het minstens in een begrotingswijziging naar ons toe komen. Wij gaan daar altijd over. Het college gaat er niet over, hoe wij zoveel geld, dat we krijgen, inzetten. Mevrouw Den Heijer: Hoe leest u dan de zinsnede over het voorstel om dan die € 70mln in het raadsbrede proces te trekken en het andere deel daar niet bij te betrekken? De heer Dieleman: Ik lees het als volgt. Dat het college ons bij het eerstvolgende P&C product gaat voorstellen om het geld zo te alloceren zoals in de brief wordt voorgesteld. Dan kunnen we daar van alles van vinden als raad. We kunnen discussiëren, we kunnen tegen stemmen, dat is aan iedere fractie of aan ieder raadslid zelf. Vervolgens, met het geld dat dan over blijft, want ik verwacht dat de raad er redelijk in mee gaat, in wat het college voorstelt, daar een raadsbrede discussie over te gaan voeren. Los van die raadsbrede discussie die we altijd moeten voeren over ieder P&C product in dit huis. Mevrouw Den Heijer: Volgens mij hebben we nu een mooie discussie over hoe je dit nu kan doen. Wij hebben het gevoel hier op een heel snelle manier met drie scenario's snel toe te werken naar één scenario en daarmee leggen we eigenlijk € 67mln buiten de discussie, terwijl we eigenlijk willen dat we de hele discussie over het hele bedrag van Eneco in het raadsbrede proces doen samen met de samenleving om het zo integraal te kunnen afwegen. Maar we horen ook graag de reactie van de wethouder en van de rest van de raad, want het kan zijn dat iedereen het anders ziet. Dank u wel.

De voorzitter: Even een technische opmerking over het systeem. Als je geïnterrupteerd wordt, is het verstandig dat je je microfoon uit zet op het moment dat de ander spreekt. Uw tijd heeft de hele tijd mee gelopen, terwijl u niet het woord voerde, dus dat is zonde van uw tijd.

De heer Van Santen, VVD: De opbrengst is mooi en het is direct goed voor bijna 100 jaar dividend. Dat is fantastisch, als we dat in één keer krijgen. Dat dividend valt aan de andere kant natuurlijk weg. We zijn het aan onze huidige, maar ook aan onze toekomstige inwoners verplicht om hier op een financieel zeer verantwoordelijke manier mee om te gaan. Het liefst zouden wij het bedrag volledig willen aanwenden voor schuldreductie. Dat is echter ten eerste niet helemaal mogelijk, omdat de waterschapsbank niet mee willen werken aan vervroegde aflossing. En ten tweede niet verstandig omdat dit per saldo geld zou kosten, gezien de boete bij vervroegde aflossing. Wij steunen dan ook het idee van het college om de lening vervroegd af te lossen als dit voordelig is voor de gemeente. Al met al blijkt uit het derde scenario dat na aflossing van de schulden er nog € 70mln over blijft. Het rijk vergoedt hier een rente op van nul%. Dat is tegenwoordig helemaal niet slecht. Wij hoeven derhalve geen overhaaste beslissing te nemen, dus in die zin ga ik wel mee met mevrouw Den Heijer, voor dat bedrag heb je nogal wat tijd. Dus wij kunnen mee gaan met het voorstel om het op te laten pakken door de nieuwe portefeuillehouder. Dat verzoek is vandaag binnen gekomen. Dat vinden wij prima. We horen wel graag van de huidige portefeuillehouder wanneer de vervroegde aflossingen in 2020 ongeveer kunnen plaatsvinden. Dat heb ik nog niet helemaal uit de brief kunnen halen. Als in Q2 dat geld komt, wanneer zou dan op zijn snelst dat geld afgelost kunnen worden. Dat is mijn vraag. Dit is de kans om Lansingerland financieel één van de gezondste

gemeenten van Nederland te maken, waar het nog niet zo lang geleden de gemeente was met de hoogste schuld per inwoner in Nederland. Wij zouden dan ook graag zien dat er een soort van Eneco dividend bestemmingsreserve komt, waaruit we nog tientallen jaren € 1,6mln kunnen halen. En niet gelijk het geld direct al uit te geven aan allerlei hobby's. Mocht er in de tussentijd een lening afgelost moeten worden. De heer Dieleman: Gebruikte de heer Van Santen het woord 'hobby's'? Dan wil ik daar wel afstand van nemen. Volgens mij stelt niemand in deze raad voor om het uit te geven aan hobby's, maar aan dingen die maatschappelijk nut voor deze samenleving hebben. We zitten hier niet voor hobby's, dat is niet ons werk als raadsleden. De voorzitter: U kunt het beste uw microfoon uit zetten op het moment dat u geïnterrupteerd wordt. Je meld je weer aan als je weer verder gaat met je spreekbeurt. De heer Van Santen: Daar ben ik hartstikke blij mee, met die reactie, want daar willen we het juist niet aan uitgeven. Dus dat is prettig om te horen. De heer Phillippens: Ik ben even aan het kijken, want u heeft het over een lange termijn bestemmingsreserve. In mijn hoofd zit dat het korte termijn reserves zijn, die bestemmingsreserves. Misschien kan de wethouder het wat nader toelichten. Het is even de vraag hoe u dat zelf inzichtelijk hebt. Hoe lang de periode voor zo'n reserve. Als het 3 jaar is, vindt u dan nog steeds dat zo'n bestemmingsreserve ingesteld moet worden? De heer Van Santen: Hoe lang dat mag, weet ik ook niet, dat is aan de wethouder om dat zo te beantwoorden. Maar wat mij betreft zo lang mogelijk. Ook als er in de tussentijd een lening afgelost moet worden, dan kan het ook uit die reserve worden onttrokken. Dan wel dat de rentestand zo is dat het handig is om toch weer een lening vervroegd af te lossen, dat zou natuurlijk ook kunnen. Maar ik hoor graag van de wethouder wat er mogelijk is. De gemeentelijke woonlasten stijgen het hardst sinds 2007 is vandaag bekend geworden. Gelukkig in Lansingerland niet. We willen zelfs nog een stap verder gaan, we willen graag onderzocht zien of belastingverlaging voor onze inwoners, of verlagen van de bijdrage in de afvalstoffenheffing, of dat mogelijk is. Wellicht kunnen we dat via participatie uitvragen, wat D66 voorstelt. Ik ben heel benieuwd naar de reactie van de inwoners. Dat zouden we wellicht ook kunnen financieren uit een deel van de Eneco opbrengsten. Alle inwoners van Lansingerland kunnen dan direct financieel mee profiteren. Dank u wel.

De heer Azzouzi, PvdA: Wat betreft de oplossing voor het dividend, daar staan we positief tegenover het voorstel van het college. Dat heb ik ook in mijn eerste bijdrage aangegeven. De PvdA vindt het een goed idee om raadsbreed weloverwogen in alle rust te bespreken hoe het vrijkomen van Eneco gelden moet worden ingezet. De PvdA wil dat deze naar voren gehaalde gelden goed besteed worden. Dat wil zeggen dat het geld strategisch geïnvesteerd gaat worden ten gunste van de huidige en de komende generatie, maar daar gaan we het uitgebreid over hebben. Voor nu: we snappen de bijgestelde planning van het college m.b.t. het proces en we er staan positief tegenover. Dank u wel.

De heer Phillippens, L3B: De wethouder was net wat complimenten aan het uitdelen. Ik wil ook beginnen met een groot compliment aan de ambtenaren ook voor de uitstekende beeldvormende presentatie en de informatie die ze daar gegeven hebben. Dan maak ik gelijk even een bruggetje naar de vraag van D66. Hebben we de kennis in huis? Ik heb n.a.v. die presentatie, ik had al heel veel vertrouwen in de ambtenaren hier en de ambtelijke organisatie, maar ik heb dat nog meer gekregen, dus ik denk dat wij die kennis gewoon in huis hebben. De verkoop van Eneco gaat Lansingerland een hoop opleveren. Als L3B willen wij dat besteden aan drie zaken, die we afgedicht willen hebben. Eén: het terug brengen van schulden. Dat is al een paar keer genoemd. Zichtbaar en voelbaar investeren in Lansingerland. En het in balans houden van de begroting. Voor die schulden ben ik al aan het rekenen geweest. We staan nu op een schuldquote van 121%. Dat is hoog, hoger dan we eigenlijk willen. In het coalitieakkoord is het ook opgenomen, dat het onder de 110 gaat lopen. Als we ons reguliere coalitieprogramma volgen, dan komen we daar ook op. Maar als we nu kijken naar de aflossing van die schuld in 2020, dan komen we al op 100% te zitten voor die netto schuldreductie. Als je een stapje verder gaat, naar die herstructurering, dan komen we echt op 54%, ruw gerekend met een netto schuldquote. Ik vond dat wel een mooi moment, want toen ik dit startte zaten we met een schuld van € 173mln. Als we dit zo doorvoeren komt het uiteindelijk op € 90mln uit. 30% van de schuld waar we mee begonnen zijn. Volgens mij ongekend om dat in één bestuursperiode te realiseren. Compliment voor de wethouder, de ambtenaren daarvoor. Fantastisch, als dat onze nalatenschap kan zijn van deze bestuursperiode en voor deze gemeenteraad, dan teken wij daarvoor. Ik vind dat ongekend, dat we dat in vier jaar kunnen doen. Grotendeels door die Eneco aandelen, maar ook door andere. Tegelijkertijd moeten we ook blijven investeren in de gemeente en inwoners. Wat betreft L3B moet dat zichtbaar en voelbaar zijn. Daar hoort een gedegen besluitvormingsproces bij. De consequentie is wel dat de investeringen en het effect daarvan wat later komen. Dat komt in 2020, de kadernota 2022. Maar het gaat om € 70mln, ongeveer 50% van de jaarlijkse begroting en daar moet je de tijd voor nemen. Als laatste het structureel in balans houden van onze begroting. Dat is essentieel, dat noemt het college ook. We worden opgeroepen door de provincie om dat te doen, maar dat is ook onze taak als gemeenteraad. Als we kijken naar art.89 gemeentewet, dan staat daar in dat wij als gemeenteraad aan de lat zijn om de begroting in evenwicht te houden. Wat ons betreft past dat bij goed bestuur. Dus ook hier wordt invulling gegeven aan het voorstel. Kortom, we gaan de schulden terug brengen, zichtbaar voelbaar investeren in de gemeente en onze inwoners en we

houden onze begroting in balans. Wij zijn het eens met dit voorstel. Het is in lijn met de wens van L3B. Wat ons betreft kan het college hiermee aan de slag. De heer Van Santen: Ik kan me vinden in uw woorden, maar kunt u ons wat meer gevoel geven m.b.t. wat zichtbaar en voelbaar investeren is? De heer Phillipens: Dat kan ik wel doen, maar dan gaan we het proces al in. Het moet voelbaar en zichtbaar zijn voor de inwoners. Het wordt gezien als hun geld en dat moet ook op die manier ingezet worden. Dus het resultaat moet heel duidelijk zijn wat ons betreft voor de inwoners. In die zin vind ik het ook een heel interessant voorstel van D66 om te kijken of in het traject burgerparticipatie getrokken kan worden. Ik ben wel even benieuwd naar de reactie van de wethouder. Het proces duur lang en met burgerparticipatie duurt het eventueel nog langer. Dan moeten we nog de goede afwegingen maken, maar volgens mij komt dat nog. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh, CDA: Wij zien dit voorstel als een deel voor de wat kortere termijn en een deel voor de wat langere termijn. Voor de kortere termijn is ons primaire doel het wegvallende dividend, om daar een oplossing voor te verzinnen, en een dekkende meerjarenbegroting te houden. Hoe gek dat ook klinkt als je zo'n mega verkoop doet. Op de langere termijn is het resterende deel dat niet nodig is voor de kortere termijn en daar een goede oplossing voor te verzinnen en een goede besteding. Wij hebben in het coalitieakkoord afgesproken, de heer Phillipens hintte er net ook naar, dat we streven naar schuldreductie. Daar is Eneco concreet bij genoemd. In het coalitieakkoord zijn daar afspraken over gemaakt. En dat het primaire doel is om de schuld verder te reduceren naar minimaal 110%. Wij kunnen ons dan ook goed vinden in het voorstel, zoals omschreven in de brief. Dus het vervroegd aflossen van twee leningen in 2020, het direct nemen van het agio dat daarbij hoort in 2020 en het reserveren van een bedrag voor de financieringsbehoefte in 2023. Overigens ook dank aan de concerncontroller en alle mensen die hem daarbij geholpen hebben voor de heldere uiteenzetting, want dat hielp zeker mee. Wat betreft het overgebleven deel van naar verwachting dus € 70mln vindt het CDA het verstandig om daar goed de tijd voor te nemen. Dit geld loopt niet weg. Het is goed om de gesprekken met de fractievoorzitters, zoals afgesproken in het presidium, te laten plaatsvinden door de nieuwe wethouder. Dat kan dan direct een persoonlijke kennismaking zijn met alle fractievoorzitters. Dat lijkt ons een hele waardevolle investering. Ons kader voor het besteden van het geld is dat wij er als goede rentmeesters mee om willen gaan in zorgvuldigheid. Zorgvuldigheid, die de stijl was van onze vertrekkende wethouder. En dat het naar de toekomst van Lansingerland echt iets moet zijn van: dat hebben die gasten toen goed gedaan, dat is heel erg belangrijk. En de dames natuurlijk. Het is wel belangrijk, dat willen wij wel benadrukken, dat we ook even moeten nadenken of moeten bedenken waarom Lansingerland nou eigenlijk zo'n grote aandeelhouder is. Ik weet niet of iedereen dat weet, want als je dat lijstje ziet van Rotterdam en Den Haag en dan staat op de vijfde plek ineens Lansingerland. Ver boven Zoetermeer, ver boven Delft, ver boven gemeenten met vele malen meer inwoners dan Lansingerland. Dat heeft heel veel te maken met onze glastuinbouwsector. En ook met een moedige stap van bestuurders destijds in Bergschenhoek en Bleiswijk, die besloten hebben om weg te gaan bij het warmtebedrijf Rotterdam, waar zij eerst bij zaten en de stap te maken naar wat later Eneco werd, wat al in Berkel actief werd. En de aandelen werden destijds verdeeld op basis van het gebruik in het gebied. Dat gebied werd destijds en nog steeds in grote mate beïnvloed door de glastuinbouwsector. Dankzij de glastuinbouwsector hebben wij dus nu een enorme hoofdprijs binnengehaald. Ik denk dat het goed is om ook na te denken bij de besteding van dit geld, want het is een sector in beweging, of er ook nu weer structurele investeringen kunnen worden gedaan, zodat deze sector ook naar de toekomst toe weer net zo vitaal en krachtig blijft als dat zij altijd zijn geweest. Want als je zegt: de inwoners hebben de rekening betaald en hebben uiteindelijk dit gecreëerd. Dat is niet helemaal waar. Het overgrote deel is betaald door onze glastuinbouwondernemers. Het is wel een beetje wrang, zeg ik tegen onze afscheid nemende wethouder, dat de bestuurders in het Westland, of in de dorpjes die toen nog geen Westland waren, niet diezelfde stap hebben gezet, want als die hadden meegedaan, dan was dat misschien wel een aandeelhouder geweest, groter dan de gemeente Rotterdam. Maar goed, zo heb je altijd weer een bestuurlijke uitdaging, zeg ik maar. Hier wil ik het bij laten, dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Het voelt toch een beetje gek om deze discussie nu aan te gaan, gezien ons standpunt over de verkoop van Eneco. Maar zoals de burgemeester al zei: er zijn tradities, zoals verjaardagen, en één van die tradities was dat je een gegeven paard niet in de bek moet kijken. Dus dat zullen we ook hier niet doen. We zullen dit paard, dit cadeautje, dan maar accepteren. Daarin kunnen wij ons heel goed vinden in het voorstel, de voorkeur zoals het college dat neerlegt. Wij zijn hier al lang over bezig en we hadden bij de verkiezingen in ons verkiezingsprogramma staan wat wij zouden doen als Eneco verkocht zou worden. Daarin hebben wij altijd duidelijk gesteld dat je de helft van het bedrag dat je binnen krijgt zou moeten gebruiken voor aflossing van schulden en dat je de andere helft van het bedrag zou moeten gebruiken voor investeringen in duurzaamheid, energietransitie, noem maar op, je kan er van alles over verzinnen. Misschien wel glastuinbouw, wie weet. Ik vond het een goede suggestie van mijn naamgenoot, een zeer intelligente bijdrage van hem. Daar kun je later over praten. Wat dat betreft past dit voorstel van het college ons daar het beste in. Ik wil nog even reageren op twee

voorgaande sprekers. Ten eerste de heer Phillippens die, en ik sluit me daar bij aan, de wethouder bedankte en de ambtenaren bedankte, maar eigenlijk daarbij vergeet om ons als raad te bedanken. Wij hebben het de afgelopen jaren gewoon hartstikke goed gedaan. Dat is een compliment voor ons allemaal. Juist omdat we het zo goed hebben gedaan, wil ik ook even inhaken op wat de heer Van Santen zei. Wij zijn hier in dit huis vertegenwoordigd met 8 partijen. Wij hebben 33 raadsleden. Wij hebben om en nabij de 20 duo-raadsleden. Grofweg zijn er 50 mensen die zich hier inzetten voor de toekomst van deze gemeente, voor de inwoners van deze gemeente. Je kan het ermee eens zijn, je kan het ermee oneens zijn, om die mensen, die partijen te beschuldigen van het uitvoeren van hobby's en dat soort dingen, vind ik een laakbare opmerking. De heer Dieleman heeft het gezegd, maar wat mij betreft zou u dat terug moeten nemen. Daar wil ik het bij laten. De heer Van Santen: Volgens mij heeft u het dan niet goed begrepen. Ik heb gezegd dat we het niet moeten uitgeven aan hobby's. Ik heb niemand beschuldigd dat iemand geld besteedt aan hobby's. De heer Ruijtenberg: Potato, potato.

Wethouder Abee: Lang geleden werd al gezegd: het kan verkeren. Vijfeneenhalf jaar geleden waren wij, dachten wij, op weg te zijn naar artikel 12, failliet, met grote schulden. Dan is het mooi als bij een vorig agendapunt enigszins tot mijn spijt de verkoop van Eneco toch zelfs als hamerstuk geagendeerd gaat worden. Dan hebben we het over zo'n € 137,5mln. Het gaat om veel geld. Voor alle duidelijkheid, daar hebben we in de vorige commissie ook over gesproken: het is een proces van de raad, inclusief GL. Want je kunt wel ergens tegen zijn, maar dat wil natuurlijk aangeven, dat je raadsbreed wel vervolgens met de consequenties van het besluit volop betrokken moet zijn. Ik denk namens het college te spreken dat we dat ook echt meenden. Dat het een goede zaak is dat mijn opvolger die gesprekken voert, inclusief ook de richtingen en de duiding wat je met dat geld zou kunnen doen. Maar de bedoeling is natuurlijk vooral om het net op te halen vanuit de raadsfracties om daarmee een totaaloverzicht te krijgen. Natuurlijk zijn er in het college opvattingen over. Natuurlijk zijn er veel opvattingen binnen de ambtelijke organisatie. En er is natuurlijk al lang over nagedacht, hoe je dat zou kunnen doen. Ik zou me kunnen voorstellen, dat als op een gegeven ogenblik blijkt dat iets, een richting, extra onderzoek nodig heeft, dat dat dan alsnog wordt besloten over X-maanden of welke tijd dan ook. Belangrijk is in dit onderdeel van het voorstel dat we ook een sluitende begroting moeten hebben. Natuurlijk, prachtig, de verkoop, maar er valt ook een tot nu toe redelijk stabiele dividend uitkering weg. Als we die dividenduitkering niet meer krijgen vanaf volgend jaar, vanaf 2021, dan hebben we geen sluitende begroting meer en zouden we dus moeten gaan bezuinigen. Dat is natuurlijk wel vreemd, als je je schuldreductie inderdaad enorm ziet. In de richting de heer Phillippens: uw rekenom is juist, maar ik denk dat die nog gunstiger uitpakt als u een iets langere termijn heeft en dat het maar de vraag is of deze gemeente echt schuld over houdt. Het is zelfs de vraag of dat wenselijk is, maar daar zal ik me verder niet meer mee bemoeien. Mijn collega Fortuyn doet natuurlijk altijd vanuit zijn portefeuille altijd flink een poging om geld uit te geven in allerlei infrastructurele werken, maar dat is ook niet zo ongebruikelijk. De situatie waarin we genoodzaakt zijn, verplicht zijn, ook volgens regelgeving, om te zorgen dat er gewoon een sluitende begroting is. Daarom hebben we voorgesteld: laten we die leningen dit jaar en in 2023, die vrij vallen, die we moeten herfinancieren, of af moeten lossen, laten we daarvan nu het geld reserveren. Dat geeft een voordeel op de lopende begroting, waarmee we het dividend voor een belangrijk deel weten te dempen, naar 2024 helemaal, dan hebben we het wegvallende dividend gecompenseerd met die leningen. In de tussentijd komen we geld tekort op het dividend dat we missen. Daarvan zeggen we: laten we daarvoor die bestemmingsreserve invullen. Dan halen we de komende 3 jaar stukjes uit die bestemmingsreserve van het Eneco geld om te zorgen dat we een sluitende begroting hebben. Dan blijft er inderdaad zo'n € 70mln over, maar dan hebben we wel flink onze lasten verlaagd. Overigens is de verwachting dat die € 70mln richting € 100mln kan gaan, want we verkopen immers nog steeds grond en we doen immers nog steeds redelijke zaken. Dat zal in de toekomst niet anders zijn, gezien het economische tij. Daarmee zeg ik ook maar dat op het moment we nu een lening aflossen, er niets op tegen is om over een jaar, twee jaar, drie jaar, opnieuw een lening af te sluiten, waarmee u de beginsituatie heeft gecreëerd. Ik zeg niet dat dat verstandig is, maar die theoretische mogelijkheid heeft u. We hebben geen keus. Het zou dwaas zijn om te gaan bezuinigen in onze begroting met dat geld op de bank. Dus dan is het verstandig, als je dat geld op de bank hebt staan om automatisch de lening die vrij valt daarmee te voldoen. Maar u beperkt u zelf, in mijn beleving, op geen enkele wijze naar de toekomst toe als het gaat om dat er gewoon keuzes te maken zijn. Daarmee denk ik ook, toch maar een kleine richting: ik wens u toe dat u de aanwending van het geld, of het nou die 70 is, 100 of het hele bedrag, op een letterlijk en figuurlijk duurzame manier gaat investeren. Ik denk dat het verstandig is. Als ik het letterlijk neem, duurzaam, dat u gaat kijken waar inderdaad ook rendement te halen is uit de investering in de samenleving, die ook financieel zijn vertaling kan krijgen. Maar ik wens u ook figuurlijk die duurzaamheid toe. Dat u inderdaad de besteding zodanig doet, dat het primair gaat om een gezonde situatie op de lange termijn. Niet een eenmalig bedrag aan iets uitgeven, waar verder geen revenuen tegenover staan bijvoorbeeld op het terrein van duurzaamheid. Ik denk dat juist die duurzaamheid de kansen biedt naar de toekomst toe om echt slagen te maken, om echt verstandige dingen voor deze gemeente te doen, die ook op middellange en lange termijn de gemeente gezond houdt. Rondom

participatie van inwoners, ik vind dat dat allemaal iets is wat u zelf moet inbrengen, wat ook voor het college een afweging is. Daar wil ik inhoudelijk, en ik probeer me er niet achter te verschuilen, maar niet op ingaan. Duidelijk is: u heeft gewoon de tijd. Als u zegt: pas volgend jaar rond deze tijd gaan we pas besluiten, dan is er niets aan de hand. Wel de tussentijdse maatregelen rondom die sluitende begroting, maar u heeft de tijd. Gelukkig kan Lansingerland het zich veroorloven om gewoon in alle rust alles op zich af te laten komen, alles te onderzoeken en, richting de heer Dieleman, het goede te behouden. De inzet van bestemmingsreserve, die moeten we dus juist voorstellen voor de korte termijn. Heeft het zin om dat voor het grotere bedrag te doen? Ja, dat geld gaat in de algemene reserve. Zolang u maar geen besluiten neemt om daar een grote post uit te halen, dan maakt het niet uit of je het in de bestemmingsreserve hebt zitten, want dan haal je het er ook uit als je dat besluit neemt, of in een algemene reserve. Overigens is er geen keus, dat het geld dat we over hebben automatisch bij de BRG terecht komt, de schatkist, omdat we overtollig geld altijd moeten stallen. Dus dat is geen keus. Dat is wel zo veilig. Ik begreep dat vanuit andere raden vragen gesteld zijn, dat we niet allerlei zaken risicovol zouden kunnen gaan investeren. Ik denk dat daar geen sprake van is, zou ook helemaal niet mogen, maar het idee op zich is al niet echt wenselijk. Ook in de richting van mevrouw Den Heijer: we sorteren niet voor. We doen alles vanuit de verantwoordelijkheid om die sluitende begroting te creëren. Dan even naar de kleine punten. De heer Phillippens heeft gelijk, ik heb natuurlijk al iets gezegd over schuldreductie. Dat komt natuurlijk ook doordat we waanzinnig grote hoeveelheden grond verkopen. Dat gaat soms over bedragen van in de € 20mln. Dat zijn forse bedragen die tot die schuldreductie hebben geleid. Ik heb dat inderdaad vanuit een rentmeesterschap gedaan. Ik denk dat we dat met zijn allen doen. De één misschien wat anders vanuit de oorsprong gedreven, maar ik denk dat we met elkaar, raad, organisatie en college, verantwoord omgaan met geld de laatste jaren, dat we dat heel erg belangrijk gevonden hebben. Dan heeft de heer Ruitenbergh gelijk: in het verleden zijn moedige en juiste besluiten genomen rondom het aan durven gaan van investeringen in energiebedrijven. De glastuinbouw heeft daar een belangrijke rol gespeeld. Ik moet bekennen dat ik vanuit het Westland al een beetje begrepen heb de vraag of ik niet wat mee kon nemen vanuit Eneco-opbrengsten, maar ik wilde het u maar niet voorstellen. De heer Phillippens: Ik ben even aan het zoeken. Misschien kunt u dat Remu-risico mee nemen. Wethouder Abee: Dat is weer zo klein, maar goed, dank u wel. Met dank voor de steun in de breedte van het college. Dank u wel.

Tweede termijn

De heer Ruitenbergh, GL: Nog een korte opmerking. Ik ben in de eerste termijn eigenlijk vergeten om te reageren op het voorstel van het college om het iets naar achteren te schuiven i.v.m. de nieuwe wethouder. Ik denk dat dat inderdaad heel erg goed is. Nu niet alleen voetballers wintertransfers maken, maar ook wethouders blijkbaar dat lot beschoren is, denk ik dat het goed om dit moeilijke complex met één wethouder aan te vliegen. Ik wil wel nog de heer Abee bedanken, misschien wel hier in zijn laatste commissie aanwezig geweest, voor het gloedvolle pleidooi, dat hij heeft gehouden, om vooral te investeren in letterlijke en figuurlijke duurzaamheid. Daarvoor mijn dank.

De voorzitter: Het klopt, dit is zijn laatste vergadering. Ik zal er bij de sluiting nog een enkel woordje over zeggen.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Verkoop aandelen Eneco Groep N.V.

Dit agendapunt wordt behandeld na behandeling van agendapunt 4.

De heer Phillippens, L3B: Als L3B stemmen wij in met de verkoop van de aandelen Eneco. Wij zijn heel blij met deze verkoop. Daar hebben we een drietal redenen voor. Enerzijds omdat we denken dat het een enorm goede deal is. De heer Van Santen heeft uitgerekend dat het 86 jaar uitkering dividend is wat we nu in één keer binnen krijgen. Volgens mij had niemand dat verwacht. Ik denk een enorm goede deal, waar we hier mee te maken hebben. We hebben in 2017, we hebben er reeds lang over gediscussieerd, reeds gepleit als L3B om Eneco te verkopen, om de aandelen te verkopen, omdat we denken dat de inwoners er het best mee gediend zijn. We krijgen nu immers op korte termijn meer middelen beschikbaar om de financiële huishouding verder op orde te brengen en meer zichtbaar en voelbaar te investeren in Lansingerland. We hadden in 2017 een aantal bedenkingen en die zijn eigenlijk grotendeels weg genomen in het voorstel dat er ligt. Wij hadden bedenkingen bij de lange termijn toekomst van Eneco. We zien in ieder geval dat voor de komende 5 jaar die gewaarborgd is, de kredietwaardigheid, de lange termijn aandeelhouderschap van Mitsubishi, die blijven ongewijzigd. Als laatste hadden wij enige bedenkingen in de arbeidsvoorwaarden van de werknemers. Ook daarvan zien we dat die gewaarborgd blijft. Wij zijn gewoon akkoord met de verkoop van deze aandelen. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik zal beginnen met het bedanken van de heer Phillippens voor zijn betoog. Dan zal ik maar meteen beginnen met ons standpunt duidelijk te maken. De fractie van GL: in 2017 waren wij tegen, in 2018 en 2019 waren wij tegen. In 2020 zijn we nog steeds tegen. Dat heeft niet zozeer te maken met het bod dat er ligt. Als we gaan kijken naar het hele traject, hoe het tot nu gekomen is, waren er drie consortia die uiteindelijk geboden hebben hierop. Van 1 consortium kan gezegd worden: deze heeft alleen mee geboden om aan green washing te doen. Dat die het niet geworden is, daar zijn we tevreden mee. Het tweede consortium is een consortium van Rabobank en een hedgefund. Daarbij kun je er rekening mee houden, dat een hedgefund op termijn het bedrijf zal willen opknippen en zal willen verkopen. Dat ook die het niet geworden is, ook daarvan zijn we verheugd. Dat nu uiteindelijk deze gekozen is, is wat ons betreft de minst slechte optie die er gekomen is. De kernargumenten en de kanttekeningen, daar kan je op zich vrij weinig over tegen zeggen. Ja, het consortium heeft het beste bod gedaan, daar zijn we het mee eens. Het consortium onderschrijft de duurzaamheidsstrategie van Eneco en gaat een substantieel bedrag investeren in duurzaam. We zullen het zien, maar we verwachten het. Het consortium zal prudent blijven financieren met als doelstelling tenminste het behoud van de huidige kredietwaardigheid. Ja, tenminste het behoud van het huidige kredietwaardigheid, dan kom je al een beetje in een grijs gebied, waarvan we denken: wat gaat daarmee gebeuren? Punt 4 is te technisch, daar kun je het nooit mee oneens zijn. Punt 5, het consortium committeert zich om gedurende een langere tijd aandeelhouder te blijven. Ja, de commitment is voor een periode van 5 jaar. Als je het nu gaat hebben over een lange termijnvisie, als we in eerste instantie kijken naar hoe lang Eneco in ons bezit geweest is en dat we ons nu committeren voor maar 5 jaar, dan hebben wij een vrees m.b.t. wat er gaat gebeuren over 5 jaar. We weten dat gemiddeld in de energiemarkt er rendementen worden gemaakt van ongeveer 12%. Dat is in de energiemarkt, waarin Eneco opereert, is een rendement van slechts ongeveer 8%. Wat gaat er gebeuren over 5 jaar als blijkt dat het rendement niet gehaald wordt? Gaan dan de aandelen verkocht worden? Gaat er toch een ander bedrijf komen? Komt er alsnog een bedrijf dat uiteindelijk kan zeggen: we willen hier d.m.v. green washing onze naam verhogen? Dat zijn dingen die wel zorgwekkend zijn. De werkgelegenheid en de arbeidsvoorwaarden voor de werknemers van Eneco zullen ongewijzigd blijven. Arbeidsvoorwaarden lijken me logisch, want die vallen immers gewoon onder het Nederlands recht. Werkgelegenheid, ook daarvan kun je zien wat er in de toekomst van gaat komen. Essent en Nuon zijn ook verkocht aan buitenlandse partners, ook met de belofte dat de werkgelegenheid zou blijven. Uiteindelijk kunnen we zien, dat daar in de werkgelegenheid echt al gesneden wordt. Wie zegt ons dat dat over 5 jaar niet het geval is? Eneco behoudt het volledige structuurregime met een eigen raad van commissarissen. Dat klopt. Ook dat is nu voorlopig, maar wie zegt dat op termijn nog gaat gebeuren? Wie zegt dat als dit verkocht gaat worden over een periode van 5 jaar, dat de strategie niet gaat veranderen? Dat de arbeidsvoorwaarden niet gaan veranderen? Dat de werkgelegenheid niet gaat veranderen en dat ook de koers qua duurzaamheid niet gaat veranderen? Als we daar zeker van willen zijn, dat dat blijft, dan is er maar één manier mogelijk en dat is om ervoor te zorgen dat de aandelen in publiek bezit blijven. Het publieke bezit is de beste waarborg om ervoor te zorgen, dat dit van ons blijft. Daarom zijn en waren wij blij en zijn wij tegen verkoop van Eneco. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Zo'n klok die aftikt, daagt me bijna uit om mijn volledige spreektijd te benutten, maar dat lijkt me vanavond bij dit agendapunt nergens voor nodig. In 2017 hebben we hier een debat over gevoerd, toen mocht ik ook namens de CU het woord voeren. Toen hebben wij aangegeven dat we voor de verkoop van Eneco-aandelen waren, het principebesluit dat het college toen heeft genomen, omdat we het niet zagen als een publieke taak en we ook terug keken op de afgelopen jaren en zagen dat we niet echt heel veel met Eneco hadden gedaan. Dat standpunt is eigenlijk ongewijzigd, dus met die argumentatie, luister vooral mijn bijdrage van de vorige keer nog even terug, mocht u daar behoefte aan hebben, zijn we ook nu weer voor de verkoop van Eneco aandelen en kunnen we dit voorstel gewoon steunen. Dank u wel.

De heer Ruitenber, CDA: Ook het CDA zal voor het voorstel stemmen straks in de gemeenteraad. Wat ons betreft is dit een prima deal en een compliment waard voor alle betrokkenen, die hier aan hebben gewerkt. Ook mooi dat wethouder Abee dit hier nog kan afronden straks in de raad van 30 januari, voordat hij naar Westland verkast. Mevrouw Van Olst, WIJ: Het is niet als interruptie bedoeld, maar dat ik de volgende spreker wil zijn. Werkt dat niet zo? De heer Ruitenber: Dat gaat toch niet van mijn tijd af? Principeel is het CDA van mening dat een gemeente geen aandeelhouder moet zijn van een risicovol aandeel, zoals wij Eneco zien. Een grensoverschrijdende investeerder, die actief is in een zeer concurrerende markt. Hoe concurrerend deze markt is, dat zien we wel aan de hand van de hoeveelheid reclames van energieleveranciers, die ons via radio, televisie en in kranten steeds toeroepen dat wij steeds moeten wisselen van leverancier. Eneco is gewoon een speler in dat geheel. Ik denk nog wel eens, dat degenen die tegen deze verkoop zijn nog denken aan de situatie van voor de splitsing, toen er ook een netwerkgedeelte was, zoals Stedin. Dat is natuurlijk wel terecht, dat je daar als overheid in investeert, maar Eneco is gewoon een zeer risicovol concurrerend bedrijf. Dat is een risicovol bezit en dat hoort in de markt thuis en niet bij een overheid. De prijs is goed, heel goed, beter dan iemand had

kunnen denken. De duurzame strategie van Eneco is zo goed als redelijkerwijs mogelijk geborgd. De personeelsbelangen lijken goed geregeld, voor zover wij dat kunnen beoordelen. De randvoorwaarden, die wij vooraf hadden gesteld, zijn meer dan ingevuld. Wat ons betreft kan dit als een hamerstuk naar de raad en met een groot compliment naar de aandeelhouderscommissie. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: De voorstanders gebruiken veel dezelfde argumenten die ik ook heb, maar het is een dusdanig belangrijk iets dat ik dat toch even wil herhalen. Ook wij hebben al eerder aangegeven dat we voorstander zijn, als VVD, dat Eneco verkocht wordt. Wij zien het bezit van een energiemaatschappij als gemeente in een commerciële markt niet als een publieke taak en te risicovol. We constateren verder dat er een zorgvuldig proces is verlopen t.b.v. de verkoop en we zijn tevreden met het bod en de opbrengst voor de gemeente. Het is goed om te zien dat ook andere stakeholders overwegend positief zijn. Hier wil ik het bij laten, dank u wel.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Wij stemmen natuurlijk in met de verkoop, dat hebben we al eerder aangekondigd. Ons baarde de grote schuldenpositie grote zorgen. Inmiddels is dat al aardig ingekrompen. Maar juist deze verkoop zorg ervoor dat we heel goed komen te zitten. Daar gaan we het straks verder over hebben. Het hoort niet bij de taak van een gemeente om te beleggen in commerciële clubs en dat is het na de splitsing wel geworden. Eneco doet goed mee met de andere marktpartijen. Je kan tegenwoordig heel goed selecteren of je groene stroom, of je het uit eigen land wil. Ik denk dat de marktwerking daar echt wel zijn werk doet. Wij hebben ons nooit bemoeit met het beleid van Eneco, dus laten we ons daar nu bij verkoop niet ineens druk over maken. Dank u wel.

De heer Azzouzi, PvdA: Het heeft even geduurd, maar ik ben nu aan de beurt, dank u wel. Zoals bekend was de PvdA-fractie geen voorstander van de verkoop. Eneco is van cruciaal belang voor de energietransitie. Vanuit het oogpunt van het algemeen belang is ook voor de toekomst directe betrokkenheid van het openbaar bestuur bij dit bedrijf van groot belang. Gezien het feit dat de meerderheid van de aandeelhoudende gemeenten voor verkoop is, is het verkopen van deze aandelen onvermijdelijk. De deal die nu voor ligt, vinden wij acceptabel. De verkoopopbrengst zal volgens het college in het tweede kwartaal 2020 ontvangen worden. Feit is dat de gemeente over deze opbrengst geen rente ontvangt. Vanaf 2021 valt het dividend inkomen van € 6mln weg. Het college heeft een drietal scenario's uitgewerkt en heeft de voorkeur voor scenario 3: 2 leningen aflossen en een incidentele boekwinst van € 135mln en de begroting incidenteel dekken vanuit een te vormen bestemmingsreserve. De voorzitter: Er is nog een vervolgagendapunt en dat betreft dat. Het gaat nu alleen over de verkoop, dit agendapunt. U bent te vroeg. Het is aan de orde bij 5b. De heer Azzouzi: In het voorstel staat ook een financiële paragraaf. De PvdA staat positief tegenover dit voorstel. Wij kijken uit naar de discussie rondom de besteding van de Eneco gelden. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Ook D66 kan zich vinden in het voorstel. We zijn voor de verkoop. Hier ligt een goede deal. Complimenten dat het zo voor elkaar is gekomen. Het bod is een mooi bedrag. Het biedt ons als gemeente vele mogelijkheden om zelf een nieuw toekomstpad te kiezen, zonder dat we risico's lopen op een concurrerende markt. Daar hebben we het net al over gehad. Aandelen van dit soort organisaties is dan ook niet meer van deze tijd, vinden wij. Wij stemmen voor dit voorstel.

Wethouder Abbe: Ik dacht dat ik daar gewoon kon blijven zitten, een status aparte, maar ik zag mijn collega's kijken en ben toch maar hier gaan staan. Voor u staat een enigszins tevreden en stiekem ook wel trotse wethouder. Toen we 2 jaar geleden het traject begonnen, waren er veel vragen, veel opmerkingen, lag er een heel complex traject voor ons. Complexer dan ik van tevoren had bedacht. Als je ziet wat daar allemaal voor komt kijken. De mensen die erbij betrokken waren, zo'n beetje de hele Zuidas in Amsterdam, hebben wij gedurende een jaar of twee in ruime mate gefinancierd en de winstgevendheid daarvan in ieder geval flink bevorderd. Het feit dat we vandaag redelijk positief zijn, bijna alle partijen hebben dat aangegeven en we begrijpen ook waarom bepaalde partijen vanuit een principiële benadering tegen zijn, het proces dat we vooraf goed zorgvuldig met elkaar hebben opgesteld, is de reden geweest waarom dat proces zo goed verlopen is. Ik denk wel te kunnen stellen, dat dat proces redelijk vlekkeloos verlopen is. Dat het echt op een heel goede manier in control gegaan is. Dan ben ik het ermee eens, dan probeer ik het maar samen te vatten, nagenoeg iedereen heeft dat gezegd: een overheid heeft niet zoveel meer te zoeken bij een commercieel bedrijf. Natuurlijk kregen we best een redelijk dividend, maar het gaat er uiteindelijk om, dat je ook je risico's als gemeente moet afwegen. Wat mevrouw Van Olst ook zei, maar anderen spraken er ook over, ook mevrouw Den Heijer: het geeft wel financiële zekerheid voor de gemeente. Datgene wat we aan waarde hadden, wordt nu contant gemaakt. Daar kunnen schuld mee verlagen. Daar kunnen we de toekomst weer een nieuwe invulling geven. Alles bij elkaar is dat voor de gemeente, de gemeenten, ook verstandig. Als er dan belangrijke randvoorwaarden, die aan het begin mee gegeven zijn, gehonoreerd worden, zoals duurzaamheid, natuurlijk kun je niet weten hoe de wereld eruit ziet over vele jaren, maar dat geldt

nagenoeg voor alle onderwerpen, zeker op het terrein van duurzaamheid. De mensen die er gisterenavond ook waren: dat is natuurlijk een transitieproces, waarbij het knap is als je de toekomst echt kunt voorspellen, zeker in data en harde feiten. Die duurzaamheid was een harde randvoorwaarde, wij denken dat dat bij dit bedrijf goed zit. Ze gaan fors investeren. En ze zullen ook betrokken blijven. Juist dat lage rendement geeft aan, dat het een bedrijf is dat daar ook echt de waarde van in ziet. Wij denken dat het naar de toekomst toe zo maximaal mogelijk gewaarborgd is en dat Eneco in ieder geval een bedrijf blijft, waarvan ik denk dat mensen daar hun stroom zouden moeten afnemen, omdat duurzaamheid ook wel een beetje in de genen van het bedrijf zit en dat ook de bedrijfsvoering in dat bedrijf goed gegarandeerd is, in ieder geval de komende jaren, dat duurzaamheid echt een belangrijk item blijft. Dan moeten we als consument daar ook de keuze voor maken. Ik zeg het puur privé: ik blijf bij Eneco, omdat ik daar de waarde van inzie. Blij dat ik vanavond hier sta en de 30e januari hier de deal mag afronden, voor zover het geen hamerstuk is, namens het college. Ik denk dat het ook een beetje passend is om de ambtelijke organisatie te danken, want het was een traject dat echt vele dagdelen sommige weken besloeg. Dan denk ik dat we vanuit de gemeente uitstekend, zonder iemand tekort te doen, door heer Moerdijk, die voor u links zit en bescheiden knikt, hij heeft daar echt een prima prestatie voor geleverd. Daar is hij overigens ook gewoon voor betaald, maar dat heeft bijgedragen aan een goede manier waarop we, ook ik als portefeuillehouder, met vertrouwen rondom allerlei trajecten konden werken. Op het gevaar af dat het een hamerstuk wordt, zeg ik ook maar even dat onze burgemeester vanuit het geheel, vanuit alle aandeelhouders, als voorzitter van de technische commissie, daar ook een uitermate goede bijdrage heeft geleverd. Dat was natuurlijk namens alle gemeenten, maar ik denk dat we ook daar trots op kunnen zijn, dat onze burgemeester daar voor gevraagd werd en daarin geopereerd heeft namens Lansingerland. Stiekem een beetje trots zeg ik dat het fijn is dat het zo verlopen is. Afrondend. Ik denk dat aan alle voorwaarden, die gesteld zijn, rondom werkgelegenheid, duurzaamheid, financieel een mooi resultaat, een week voordat het closing was, is het nog door een bedrijf doorgerekend of het echt het juiste bedrag is in de markt. Kortom: werkgelegenheid voor een behoorlijk lange tijd gegarandeerd. Allemaal vinkjes. Blij dat dit voorstel met zo'n ruime meerderheid kan worden aangenomen, zoals het er nu uit ziet.

Tweede termijn

De heer Ruijtenberg, GL: Ik zal het kort houden. Ik wil eigenlijk maar één ding aangeven. Mijn naamgenoot had het erover, dat wij nog leefden in de tijd van voor de splitsing. Dat is niet het geval. Wij weten dat erin gesplitst is. Ik heb meerdere mensen gehoord over de risico's in de markt. Daar wil ik één ding in mee geven: voordat Eneco gesplitst werd, had het een kredietwaardigheid van A+. Na de splitsing heeft het een kredietwaardigheid gekregen van 3xB. Dat betekent dat juist die splitsing ervoor gezorgd heeft, dat het risicovoller is geworden. Het had beter geweest om het bij elkaar te houden. Tegen wethouder Abee: ik was al klant bij Eneco toen het nog GEB heette. Ik ben het nu nog steeds en ik ben van plan om daar te blijven. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dan heb ik het idee dat we dit als een hamerstuk naar de raad kunnen brengen. Heb ik dat juist ingeschat? Ik denk het wel. Ja? Dan brengen we het als hamerstuk naar de raad. Dan gaan we naar agendapunt 5a.

7a. Actualiteiten uit het college

Wethouder Fortuyn: Dank u wel, dat ik even het woord krijg. Het is geen uitgebreide toelichting, maar ik u kond van wil doen is het feit dat wij een kwaliteitsonderzoek hebben gehad m.b.t. de bereikbaarheid door een bedrijf die een mystery guest heeft uitgezonden over een groot aantal gemeenten m.b.t. de bereikbaarheid van de gemeente. Die bereikbaarheid was met een vraagstelling, een aantal vraagstellingen, die gedaan werden via verschillende kanalen. Dat kon zijn via de telefoon, via facebook, via de app of op andere wijze. Uit dat onderzoek hebben wij een uitstekend resultaat gekregen. A. de bereikbaarheid over de verschillende kanalen. Wat niet onbelangrijk is, is de consistentie van de beantwoording. Dat is natuurlijk wel aardig. Als je een kanaal gebruikt en je gaat een vraag stellen, dat het dan handig is dat de beantwoording gelijk is. Wij zijn uit de groep van 100 gemeenten op de 8^e plaats geëindigd. Ik wil u daar toch even in mee nemen, omdat dit ook wel een succes is voor onze hele ICT afdeling en alles wat eromheen zit en de wijze waarop we de communicatie organiseren met de buitenwereld. Ik denk dat het ook fijn is voor u om te weten dat wij hiermee best wel een stap voorwaarts hebben gezet. De nummer 1 positie is de Friese Marren geweest. Die moeten we toch even zien te pakken, dus we gaan ons best doen om het beter te doen. Wat ook wel interessant is, is om te weten dat dit in de groep van gemeenten is, die middelgroot zijn. De grotere gemeenten hebben veel meer moeite om dit georganiseerd te krijgen. Dat heeft ook met de complexiteit te maken. Heel kleine gemeenten krijgen het digitaal eigenlijk niet goed voor elkaar om elkaar wat meer persoonlijk te treffen. Ik denk dat het goed is om hier te constateren dat wij als middelgrote gemeente op de goede weg bezig

zijn. Dat wilde ik graag even mee delen. Dank u wel.

7b. Actualiteiten uit de commissie

Geen opmerkingen.

7c. Verbonden partijen

Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Er zijn geen rondvragen. Het is de laatste vergadering van wethouder Abee, hier naast mij. Ik wil toch nog even een paar kleine woordjes tot u richten, als voorzitter van de commissie en namens de commissie. U bent dus vandaag voor het laatst in de commissie algemeen bestuur. Gisteren was dat het geval in de commissie ruimte, waar u ook heel vaak kwam, met de portefeuille van milieu. Het is toch heel jammer, dat u Lansingerland verlaat. We zullen eraan moeten wennen, dat u straks niet meer in ons gemeentehuis bent. Misschien komt u nog weleens collegiaal hier, maar niet meer zoals we u hier nu kennen. Twee zaken wil ik kort aanstippen. U bent gewend uitgebreid uw beantwoording te doen in de commissie. Ik heb vaak ingegrepen, dat weet u ook wel. Maar dat kwam ook doordat u heel vaak zijpaden insloeg in uw betoog. Maar u kreeg daar ook de gelegenheid voor van alle voorzitters die hier zijn. U bent een ster in het beantwoorden van niet gestelde vragen, omdat u vindt dat raadsleden iets extra's moeten weten. Het tweede punt, dat was nogal een gedoe altijd, ging over uw woonplaats. Dat is veel gedoe geweest, maar u was heel vaak in Lansingerland. En ook in de weekenden. Lansingerland stond wat dat betreft toch altijd op nummer 1, ondanks dat punt dat u hier niet woonde. Wethouder, het gaat u heel goed in het Westland. Zij zullen een hele goeie aan u hebben. Veel succes (applaus).

De voorzitter, om 21.55 uur: Ik sluit de vergadering en wens u een goede avond.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.